

ผนวก ค

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการวิจัยคุณิพนธ์เรื่อง ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย

ผู้วิจัย : นายบุญอยู่ ขอพรประเสริฐ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

เพศ / อายุ / ระดับการศึกษา/ สาขาวิชาที่จบ/ อาชีพ / ตำแหน่งงานปัจจุบัน /สังกัดหน่วยงาน
ประสบการณ์ทำงาน

- i. ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งงานปัจจุบัน
- ii. ประสบการณ์การทำงานโดยทั่วไป (ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน)
- iii. ประสบการณ์การทำงานด้านข่าว
- iv. ประสบการณ์การทำงานด้านข่าวการเมือง

(ช่วงเวลาและระยะเวลาที่ทำงานด้านข่าวการเมือง / สังกัด/ ลักษณะงานที่ทำ / ภาระงานในความรับผิดชอบ / ผลงานสำคัญ / รางวัลที่เคยได้รับ ฯลฯ)

1.3 ประสบการณ์การฝึกอบรม / การดูงานด้านข่าวหรือที่เกี่ยวข้อง

1.4 การเข้าสู่วิชาชีพผู้สื่อข่าว (แรงบันดาลใจ / การปฏิบัติ / วิธีการ)

1.5 ฐานคิด / คติหรือหลักการที่ยึดถือปฏิบัติในการทำงานด้านข่าว

1.6 ทักษะ / มุมมองที่มีต่ออาชีพนักข่าวหรือผู้สื่อข่าว และผู้สื่อข่าวการเมืองโดยภาพรวม (ทั้งในช่วงเวลาที่ท่านปฏิบัติงานในอดีต และในปัจจุบัน)

1.7 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคมวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มหรือสมาคมวิชาชีพ

2. ทักษะเกี่ยวกับความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองของไทย

2.1 คำว่า “ความเป็นวิชาชีพ” หรือ “มืออาชีพ” (Professionalism) นั้น ในทัศนะของท่านมีความหมายอย่างไร

2.2 ความเป็นวิชาชีพหรือมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยนั้น ท่านคิดว่าต้องประกอบด้วยปัจจัยหรือคุณลักษณะสำคัญประการใดบ้าง

2.2.1 ในด้านความรู้ (Knowledge) ควรมีความรู้ในด้านใดบ้าง

2.2.2 ในด้านทักษะ (Skill) ความสามารถหลักๆ ควรมีทักษะใดบ้าง

2.2.3 ในด้านคุณลักษณะ/บุคลิกภาพ (Trait) ควรเป็นเช่นใดบ้าง

2.2.4 ในด้านทำที่ต่อตนเอง/ต่อวิชาชีพ (Self-concept and Profession concept) หรือโลกทัศน์ควรเป็นอย่างไรบ้าง

2.2.5 ในด้านการประพฤติ/การปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน (Behavior/Conduct) ควรเป็นอย่างไรบ้าง

2.2.6 ในด้านแรงจูงใจ/ความมุ่งมั่นต่อวิชาชีพ (Motivation) ในความเป็นมืออาชีพ ต้องมีอะไรบ้างหรือต้องแสดงให้เห็นเป็นอย่างไรบ้าง

2.2.7 ในด้านการอำนาจหน้าที่ของการเป็นสื่อมวลชน (Authority) ต้องแสดงบทบาทอย่างไรบ้าง

2.2.8 ในด้านความเป็นอิสระ (Autonomy) ในความเป็นมืออาชีพต้องแสดงออกในระดับใด อย่างไร

2.2.9 ในด้านการเผชิญหน้ากับปัญหาหรืออำนาจรัฐ/อำนาจทุน มืออาชีพต้องรับมืออย่างไร

2.2.10 การปฏิบัติงานภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ในขณะที่มีแรงบีบคั้นจากอำนาจทุน ในความเป็นผู้สื่อข่าวมืออาชีพพึงกระทำเช่นไร

2.2.11 การปฏิบัติงานภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ในขณะที่มีแรงบีบคั้นจากอำนาจรัฐและการเมือง ในความเป็นผู้สื่อข่าวมืออาชีพพึงกระทำเช่นไร

2.2.12 ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ผู้สื่อข่าวมืออาชีพต้องแสดงให้เห็นศักยภาพเช่นไร

2.2.13 เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในการทำงานข่าวพึงมีหลักและวิธีการแก้ไขอย่างไร

2.2.14 การใช้อำนาจของความเป็นนักข่าวในการหาข่าว ในฐานะมืออาชีพควรทำอย่างไร

2.2.15 การใช้อำนาจของความเป็นบรรณาธิการข่าวในการนำเสนอข่าว ในฐานะมืออาชีพควรทำอย่างไร

2.2.16 คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวการเมืองอันพึงประสงค์ เป็นอย่างไร

2.2.17 คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวการเมืองอันไม่พึงประสงค์ เป็นอย่างไร

โดยสรุปในทัศนะของท่าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับผู้สื่อข่าวการเมืองที่เป็นมืออาชีพ 5 อันดับแรก (เรียงจากมากไปหาน้อย) ได้แก่

.....

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวการเมืองอันไม่พึงประสงค์ สำหรับมืออาชีพ 5 อันดับแรก (เรียงจากมากไปหาน้อย) ได้แก่เป็นอย่างไร

.....

ผู้สื่อข่าวการเมืองไทยมืออาชีพหรือมีความเป็นวิชาชีพสูงนั้น ท่านคิดว่าต้องมีประสบการณ์อย่างน้อยเพียงใด (อย่างน้อยที่สุดน่าจะเป็นประมาณกี่ปี)

2.3 ผู้สื่อข่าวการเมืองไทยมืออาชีพของไทยนั้นควรจบการศึกษาระดับใด และด้านใด (จำเป็นหรือไม่ต้องจบด้านวารสารศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนหรือนิเทศศาสตร์ หรือต้องจบรัฐศาสตร์ หรือจบปริญญาตรีสาขาใดก็ได้?)

2.4 ความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย ระหว่างหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์มีข้อเหมือน และข้อแตกต่างกันหรือไม่ ประการใดบ้าง

3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา/ยกระดับความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย

3.2 ในทัศนะของท่าน มองว่า ผู้สื่อข่าวการเมืองไทยในปัจจุบัน โดยภาพรวมแล้วเป็นอย่างไรบ้าง

3.2.1.1 ในด้านภาพลักษณ์

3.2.1.2 ในแง่ของความรู้/ทักษะ/ทัศนคติในการทำงานข่าว

3.2.1.3 ในแง่ของการอุดมการณ์/จิตวิญญาณนักข่าวหรือสื่อมวลชน

3.2.1.4 ในแง่ของการมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.2.1.5 ในแง่ของการมีความเป็นอิสระในการทำงานวิชาชีพ

3.3 ท่านคิดว่า ความเป็นวิชาชีพ/มืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยในปัจจุบันโดยภาพรวมเป็นอย่างไร มีอย่างน้อยแค่ไหน (ถ้าให้คะแนนเต็ม 100 ท่านคิดว่าโดยภาพรวมท่านให้กี่คะแนน)

- ผู้สื่อข่าวการเมือง ประเภทหนังสือพิมพ์ ให้กี่คะแนน
- ผู้สื่อข่าวการเมือง ประเภทวิทยุโทรทัศน์ ให้กี่คะแนน

- ผู้สื่อข่าวการเมือง ประเภทวิทยุกระจายเสียง ให้ที่คะแนน
- ผู้สื่อข่าวการเมืองภูมิภาคให้ที่คะแนน

3.4 หากจะพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นวิชาชีพ/มีอาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยในปัจจุบัน ท่านคิดว่ามีแนวทางอย่างไร ต้องหรือควรพัฒนาในด้านใดบ้าง และด้านใดควรพัฒนา ก่อน-หลังอย่างไร

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความเป็นวิชาชีพ/มีอาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยนั้นมีอะไรบ้างในทัศนะของท่าน

3.6 ถ้าหากจะสร้างตัวชี้วัด (Indicator) ความเป็นวิชาชีพหรือมีอาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยนั้น ท่านคิดว่าตัวชี้วัดดังต่อไปนี้มีความจำเป็นหรือสามารถนำมาใช้ได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด (แสดงตัวชี้วัดนี้ชี้วัดตามที่แนบมาให้ดู แล้วถามความคิดเห็น ให้ผู้ตอบประเมินค่าคะแนนในแต่ละข้อ)

4 แนวทางและกระบวนการทำข่าวการเมือง (เฉพาะผู้ประกอบวิชาชีพผู้สื่อข่าว หรือนักวิชาการสื่อสารมวลชนหรือผู้มีประสบการณ์ทำข่าวการเมือง)

4.2 กระบวนการทำข่าวการเมืองโดยทั่วไปในช่วงเวลาที่ท่านทำงานด้านข่าวอยู่นั้นเป็นอย่างไร

4.3 กระบวนการทำข่าวการเมืองในช่วงเวลาที่ท่านทำงานข่าวอยู่นั้นเปรียบเทียบกับปัจจุบันมีความแตกต่าง/เหมือนกันอย่างไร

4.4 ภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์ของการเมืองไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน [ซึ่งอาจแบ่ง 5 ยุคสมัยได้แก่ 1. ยุคคณะราษฎร (2475-2489) 2. ยุครัฐประหารครองเมือง (2490-2500) 3. ยุคคณะปฏิวัติเผด็จการครองเมือง (2501-2515) 4. ยุคการแย่งชิงอำนาจของนักการเมืองกับทหาร (2517-2531) 5. ยุคธนานิปไตย (2531- ปัจจุบัน)] ท่านคิดว่ามีผลทำให้กระบวนการสื่อข่าวการเมืองไทยแตกต่างกันหรือไม่ประการใด และมีผลต่อการพัฒนาการของกระบวนการสื่อข่าวการเมืองไทยหรือไม่ มากน้อยแค่ไหนประการใด

4.5 การเข้าสู่วิชาชีพผู้สื่อข่าวการเมืองมีกระบวนการอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร (มีกระบวนการคัดเลือก/ฝึกอบรม/ฝึกงานอย่างไรบ้าง[ถ้าตอบได้])

4.6 หลักคิดหรือหลักยึดที่สำคัญในการทำงานหรือการสื่อข่าวการเมืองไทย ในทัศนะของท่านเป็นอย่างไร

4.7 ความยาก/ความง่ายของการทำข่าวการเมืองของไทยเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง/แนวทางแก้ไข และการแก้ไขปัญหานั้นเฉพาะหน้าเป็นอย่างไร

4.8 ในการปฏิบัติงานของท่านที่ผ่านมาในฐานะผู้สื่อข่าว ท่านมีวิธีการหรือแนวทางอย่างไรบ้าง ในสร้างความสมดุลหรือประสานให้เกิดความลงตัวระหว่างการทำบทบาทหน้าที่ผู้สื่อข่าวการเมืองกับนโยบายทางธุรกิจของต้นสังกัด

4.9 การเป็นผู้สื่อข่าวการเมืองที่เก่งและดีนั้นต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้างในทัศนะของท่าน

4.9.1 ผู้สื่อข่าวการเมืองที่เก่งต้องเป็นอย่างไร

4.9.2 ผู้สื่อข่าวการเมืองที่ดีต้องเป็นอย่างไร

(หมายเหตุ: กรณีไม่ใช่ผู้สื่อข่าว/ไม่มีประสบการณ์การทำงานข่าว ให้ถามเฉพาะข้อ 2.3, 2.4 และ 2.7)

5 ความคิดเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี)

5.1 ท่านมีข้อเสนอแนะหรือข้อคิดใดบ้างที่อยากฝากถึงผู้สื่อข่าวการเมืองไทยในปัจจุบัน

5.2 ท่านมีข้อคิดหรือข้อเสนอแนะใดบ้างที่อยากจะฝากถึงวงการสื่อสารมวลชนในบ้านเมืองเรา